

Lángoló víz

Színpadai reflexiók két részben

SZEREPLŐ SZEMÉLYEK:

ÖREG – nyugdíjas műszövő

UGYAN – öccse, erdész

MADONNA – az erdész fiatalabb lánya

JOGÁSZ – az erdész idősebb lánya

MÁRIA – az erdész felesége

TANÁR – az erdész fia

IVICA – gyógytornász

FICEK – első katona

ZSEBES – második katona

(Az Öreg hetvenöt, az erdészpár hatvanöt éves.
Madonna huszonöt, a Tanár harminc, a Jogász 35 éves.
A gyógytornász és Zsebes élettartománya 35-40 év között, Ficek harmincon innen.)

SZÍNPADKÉP

Egy erdészház nappalija.

A berendezés központi részét egy régi, rozoga szövőszék (és egy hatalmas, eléggé darabosan megmunkált ebédlőasztal képezi; az események körülöttük kóvályognak, mivel a szövőszéken készülő freskószerű damasztkompozíció embereink összetartozásának tükré, az asztal pedig bírósági ítélő bútordarabjává alakul a játék folyamán.

Ennek ellenpólusát képezi a tanár által billentyűzött hatalmas Adler-írógép, amely állandó perlekedésben áll a szövőgéppel és egy üres, pléhből készült vizesvödörön áll, zakatolása ezért visszhangos, a hozzá való ülőke pedig egy gyerekszánkó. A színpadkép ordít a rongypokrócok és cserepes muskátlik halmazától. Az összképet még giccsesebbé teszi a stukatúros mennyezetről alácsüngő szarvas- és őzágancs egyveleg.

Már függönybontás előtt beindul a szövő- és írógép perlekedése, két dühös ember csatája és viaskodása a gépekkel feszült hangulatot áraszt a nézők felé, s olyan érzést kelt bennük, hogy ki-ki a maga fedezékéből tűz alatt tartja a másikat.

Az Öreg sportos melegítőben, hátán a BSE kírással; a Tanár – mivel bal lábfeje gipszben s úgy néz ki, mint aki egy fehér focikülsőbe dugta lábát –, csupán frottír házikabátban. Az Öreg hirtelen kimerevül, mint pergésében leállított filmtekerics kockaképe. Ez a Tanárt idegesíteni látszik.

TANÁR Elszakadt netán?!
ÖREG /nem moccan/ Micsoda?
TANÁR A film!
ÖREG Ítéletidő...

TANÁR Nocsak!
ÖREG Mondom: ítéletidő!
TANÁR Kérdezem: hogyan?!
ÖREG Benne az ítélet...

- TANÁR** */legyint/* Ítélet az élet! Naés?!
- ÖREG** A napokban befejezem...
- TANÁR** */gúnnyall/* Az egyetlen? A csupán nekünk adatottat?
- ÖREG** */vélt porszemeket hessintget a vásznonról/*
A címe: Ítéletidő!
- TANÁR** */heccelődő hangon/* Kész Ágnes asszonyi mű, büszke lehetsz rá... Csak mosod, maszatozol a sok vérfoltot ezen a vásznon, vagy ötvenszer bontottad s újra kezdted, évente repetíció, de legalább egyetlenegyszer.
- ÖREG** Szőjük, csak szőjük... */Hirtelen ocsúdik előbbi hangulatából, erősen gesztikulál./* No nem, kikérem magamnak!... Mindent jól megrágtam és csak aztán léptem!
- TANÁR** Hány változatát csináltad eddig? Számoltad?
- ÖREG** Egyik sem volt az igazi...
- TANÁR** Az idei végleges?
- ÖREG** */töprengve nézegeti/* Mintha igen... és neve is van már...
- TANÁR** */nem gépel, gondolkodik/* Ha netán mögé tekintünk, akkor világosabb a kép, hogy az igazi mondanivaló valahol a végtelenben van, mert tudni kell hozzá a történetet, az esemény életrajzát...
- ÖREG** */döbbsen/* Az életrajzát mondod? Nem, azt soha, oda csak én láthatok, én voltam jelen... és mögéje senki ne kaparásson tíz körömmel, ahhoz a foncsorhoz idegeneknek semmi köze, csak engem bántana, s tudom, hogy belehalnék!...

Csend. A fakutyában más testhelyzetet próbál felvenni a Tanár, mint aki elülte ülepét, majd cséphadarós mozdulatokat tesz, mintha legyek támadták volna meg.

- ÖREG** Lazítasz?... Érthető, hiszen teljesen leromlott az állóképességed!... Majd mi feljavítunk, biztos lehetsz benne...
- TANÁR** */hevesen, fölugrik, majd fájdalommal visszacsüccsen/* Ez nem mehet... hazugság lenne...
- ÖREG** */lepésen/* Kidőlt a családja?
- TANÁR** Családunk története csupa hazugságból áll, öreg!
- ÖREG** Nyugodtan fölírhatod a történelem kontójára ezt a tételt is, senki sem szólhat meg érte, legkevésbé a pörnép, az alázatos! Ha majd a helyi lapban olvassák, esetleg ki-ki a maga szája íze szerint *átmagyarázza* és minden a helyére kerül... */Szünet/* Jobb lett volna neked kispapnak, ahogy anyád akarta an-

nak idején; most könnyedén teologizálnál, írhatnád a szent életűek történeteit, vagy a legújabb biblián dolgozhatnál netán...

- TANÁR** */idegesen/* Ne kontárkodj a szakmamba, te csak hagyj magunkra a történelemmel, rendben?!
- ÖREG** */csendesen/* Nem tehetem, mert megéltem, benne voltam a fergetegben, a forgószélben; aki ép-kézláb emlékezett még az akkori eseményekre, annak nem lehet mindegy, hogy mit firkálsz össze a családkról az utókornak, és éppen te, gyerek, akinek az időszámítása későbbi keletű!
- TANÁR** Már megint az időszámításom kezdetével van bajod? Én történelem szakos tanár vagyok, akinek a kisujjában az emberiség története, én ne tudatnám papírra vetni szépséges családkunk históriáját? */Csend./* De hogyan lehet olyan sületlen hazugságot leírni, ami nagyapám harctéri levelében áll, hogy szívesen ülne inkább szülőföldi vizen halálára várakozva?... Ahol volt, ott könnyebben lebratyizhatott volna a kaszással, ha már az volt minden szíve vágya, nemde?!
- ÖREG** Apánk csak arról írt, ami minden vízmelléki ember hagyatéka, szándéka... Ülni a vizen és a halálra várakozni életfeladat!
- TANÁR** Egy frászt! Csonka filozófia a tiétek, megrághatatlan, egyenesen kiköpnivaló, na! */Kimarkolja a gépből a papírt és összetépvé az Öreg felé dobja./* Minek is foglalkozom veletek...
- ÖREG** Te tudhatod, gyerek...
- TANÁR** */dühösen fölugrik, ide-oda biceg, mint a ketrecbe zárt rőtvdal/* Halálvárás... Ülni a csónakban és várni, hogy gutaütötte a vízbe essetek, ugye?... Aztán a természet szent vize szép lassan elúsztat benneteket az örökkévalóságba, miközben naphalak csipkedik rólatok az oszlásnak indult test húscafatait... */Kényszeredetten hahotázik./* Ez nem a mi ideológiánk, jóemberek!
- ÖREG** Csak lassan, módjával, öcskös! Idővel minden helyére kerül, benned és körülötted is, csak várjad ki a nóta végét!... Nagyon igaz, hogy mi fenét foglalkozol velünk; egy jó nő helyre motozná az eszed és hasznunk is lenne belőle, mert az utódok tudhatják szokásainkat az élet folytonosságában gyakorolni...
- TANÁR** */visszaül, rágyújt, idegesen fújja a füstöt/* Nem foglalkozom a nővel, a világ minden baja tőlük származik...
- ÖREG** Mintha éppen őket hallanám velünk kapcsolatban...

TANÁR */lepésen/* A gyöpszérlől vegyek magamhoz valakit? Talán egy libapásztorlánykát a háborús szemétdombról? Olyannak bújjak karjaiba, aki doktorátusa ellenére is parlagi? /Ismét felugrik és ideoda húzza a gipszpólyát./ De hiszen... hiszen erekcióm sincs, Öreg!... Merevedés nélkül nulla az egész...

ÖREG Mulandó tünet, minden háborút járt ifjúember megkóstolja annak keservét... Kérdezzed barátait, ők is mondható bizonnyal...

TANÁR Látni se akarok közülük senkit... /Visszaül, töpreng./ És kérnelek, hogy az ördög emlegetését halasszad jobb időkre, mert könnyen megjelenik, aztán hosszú bajlódással jár a szűrét kitenni!

ÖREG */csendes komolysággal/* Az a bajod, hogy keveset szenvedtél...

TANÁR Micsoda? Kerek egy év alatt kocsideréknyi fájdalom ért, és amikor ilyen semmirevalón megjelentem, kedvedre élvezkedhettél, hogy lám-lám, megmondtam én ezt előre neked, öcskös!.. A képedről olvastam napokig, hogy mennyire élvezted a történelmi folytonosság folytatását, te áldott Öreg, te!

ÖREG Csak semmi túlzás, Ádám!

Kívül lövés dörren. Aztán egymásutánban több lövés hallatszik. A kutyák felugatnak.

ÖREG */arcizma se rándul/* Valaki megint szórakozik...

TANÁR */sápadt idegességgel/* Nincs menekvés... ez itt beért engem!

ÖREG De sápadt lettél egyszerre!... Ki ért itt be téged?

TANÁR Mindjárt látni fogod, öreg! Mondtam, hogy az ördög nem alszik; addig-addig emlegetted, hogy megjelent és nagy baj, hogy el sem bújhatok előle.../Idegesen rágyújt, új papírt vet a gépbe./

FICEK */ajtó után be/* Gyere, Donna!... /Kézenfogva húzza befelé Ádám hűgát./ Gyere, mutass be a bujdosónak, a számkivetettnek, a szenvedőnek és megalázottnak.

MADONNA Ebből a játékból kihagyhatnátok, gyerekek!

ÖREG */fölugrik, kifelé iszkol/* Én mindenesetre kimaradok belőle!

FICEK */ a válláról lógó harmonikát az egyik agancsra akasztja, a hangszer felnyikordul/* Te, Öreg mindig mindenből rendesen kimaradtál, mondhatnám, hogy egyenesen megszöktél az ak-

namezőkről, úgyhát most sem hiányozhatsz a hephajból!"

MADONNA */az asztal alól kalitkát vesz fel, nézegeti/* Mondtam már valamelyikteknek, hogy ritkaságot fogtam?

FICEK */indulatait türtőztetve ül asztalhoz/* Nem mondtad, szivi! De hogy a bátyád fülig elmerült a munkában, az hétszentség! /Meredt tekintettel a Tanárt látszik búvölni./

MADONNA Nekünk ornitológusoknak a pásztor-madár olyan ritkaság, mint másnak a szerencse!

FICEK */önmagának/* Következik a körülírás!

MADONNA */ a kalitkát lóbázva járja körül az asztalt /* A seregéllyel rokon, rózsaszín és fekete színű, időnként nálunk is fészkelő...

TANÁR */csattan/* Elég!... Kívül is fészkelődhetnél, Donna!

MADONNA */kimerevül/* Ó, uram!

FICEK Noná, a tanár úr idegei, ugyebár...

MADONNA */előbbi pózból /* Ez a ritka madár sáskajárás előhírnöke leginkább!

FICEK */cigaretét csavar, a mellé ülő Madonna arcába fújja a füstöt/* Szóval istencsapás vár ránk, kedvesem?

TANÁR */monoton gépelve/* Benne ülünk nyakig...

MADONNA Mióta füstölsz szilágyi fölágottat?

FICEK Kopácsi kacslevél ez, te ritkaság! /Csend. Az Adler is nyugalomban. Lapos üveget vesz elő, meghúzza, Madonnának nyújtja./

MADONNA */ mint aki menekül /* Majd éppen... a te kocsispálinkádból... /Kirohan. /

FICEK */sójajt utána/* Harmadik generáció, uram bocsáss...

TANÁR */ epésen /* Friss költés ingyenceknek!

FICEK */pityizál/* Sáskajárás hírnöke...

TANÁR */csattan/* A közepibe, Ficek! Vagy nem azért jöttél?

FICEK De igen, azért jöttem! /A falhoz megy, leakasztja a harmonikát, visszaül./

TANÁR Vártalak! /Idegesen rágyújt./

FICEK Tudom... A lelkiismeret netán? Azt a szarást közben levehetnéd a lábadról, nincs rá szükség... /Játszani kezd a hangszeren./

TANÁR Honnan tudod?

FICEK */harsogva/* Én mindent tudok... /Játszik és énekel./

Sorsra, pajtás,
vigyázni nem lehet;
egyszer rossz és

máskor nagyon szeret...
Egyszer lent és máskor
fent a kerék...

TANÁR /a fülét befogja, ordít/ Elég!

FICEK De mikor elég, tudja a sors!

TANÁR Nem csak én lógtam meg, mások is betojtak, ember!

FICEK Nocsak! Ádám megszólala... lalala...

TANÁR Elvesztettem a fejem... abban a kavarodásban... senki sem tudta, hogy hányadán áll...

FICEK Tralala... lala...

TANÁR Te Ficek, te mindig is gyűlöltél engem!

FICEK /visszaakaszja a hangszeret, kártyát vesz elő/ Játsszunk pár keverést?

TANÁR Már gyerekkorunkban örökké gáncsoskodtál, ott ártottál, ahol csak tudtál!... Mikor lelöktél az eperfáról és gerincferdüléssel hónapokig csupasz deszkán feküdtem .

FICEK A lényegét, hapsikám! Nem bírhatom a paprikajancsikát, tudhatod!... Csak egyenesen, ponttól pontig az egyenesen a célig, az emberi! Vagy nem ez a hitvallásod immár?!

TANÁR Most is azt tartom: csak ponttól pontig az egyenesen!

FICEK Igazából nem is az fáj, hogy meglógtál és faképnél hagyta a bajban, Ádám! A nagyobb baj az, hogy itt bujdoskolsz, mint valami csúszómászó, én nem ilyennek ismertelek!

TANÁR Az idők változása teszi dolgát...

FICEK /Övéből jókora kést húz elő, Ádám lábához dobja/ Vedd már le azt a maskarát a lábadról, te hülye! Csakis a sógorod csinálhatott ilyen csinos lábbelit neked az öngazolóshoz, de most már nincs rá szükség!

TANÁR /kényszeredetten veszi kézbe a kést, aztán a boka táján kezdi nyesegetni az alkalmi kamufházst/ Talán jobb is így, hogy a többiek is tisztán lássák a helyzetet ... Mert ha nem tudnád, én itt a családban hősként szerepelek, csatát járt valaki vagyok, aki ép bőrrel úszta meg a vérzivartart...

FICEK /komoran/ A lábjegyed azért Tenjánál maradt, pajtás!

TANÁR /szinte küzd a pólyával, mielőbb szabadulna tőle/ Hát nem érted? Nekem már Baranyában hányhatnékom volt, mikor azokat a szerencsétlencet zaklattuk...

FICEK Te senkit sem zaklattál, pardon!

TANÁR Mert epét hánytam a latrinán, mert a belem okádtam ki mindentől, amit csináltatok a fajtánkkal, ember!... /Csend. Nyögve tépi le a pólyadarabokat./

FICEK Megdöböntő a többes szám második személy!... Szóval, nem én, hanem ti, ugye?

TANÁR /megszabadul a pólyától, hirtelen a szövőgép alá lódítja/ Ne forgasd ki a szavaimat, Ficek! /Felugrik és az asztal mellől hajol az arcába./ Félttem... Ferikém... félttem... Remegtem, mint a nyárfalevél és most, hogy kimondtam, feloldozásért könyörgök, ha megteszed... /Leroskad a szövőszék ülőkéjére./

FICEK Istené a bocsánat, Ádám... /Feláll, szedelődzködik./ Itt bevégeztetett... /Csendben kimegy./

TANÁR /télből a színpadon, nem találja helyét/ Ez lenne hát az igazság pillanata? Hiszen ez az oldal az erősebb jogán becstelenségeket művelt... mire föl hát a megvetés és nevetségessé tevés joga? Megáll az eszem, emberek! A kebelbarát kioktat, hogy rossz oldalon állok, hogy nem látom a fától az erdőt...

MADONNA /be, guggolva mered bátyja lábára/

TANÁR Mi van?... Csak kérdezz, állok rendelkezésedre, te harmadik generáció, te! /Leül, fejét tenyérébe hajtja./

MADONNA /a kalitkát csippenti fel/ Szó nem sok, a doktor úr annyit se mukkant!

TANÁR Okkal...

MADONNA Ti tudjátok.../Kifelé tartva, szinte az Öregbe ütközik./

ÖREG /a gépéhez ül, szinte magának/ Élvezkedjem? A kínjaidban? Hiszen ti kortársak megjátsszátok magatok!

TANÁR /dühös, puskaporral/ A jobbik fenébe veled is! /Kiköp, többször a muskátlik felé./ Egészen kibillentetek a gondolataimból... Csak kirajzik egymásból a sok keserves emlék, talán egyenesen a te ítéletidődbe!

ÖREG Marakodtatok?... És a pólya? Volt és nincs? /Csend. Körüljárta tekintetét./ A hangszeret se vitte?... /Hangot vált, mint előbb, mielőtt Ficek jött volna./ Volt időm tanulni az egész fonákját, ismered a történetem... /Ollóval műveli le a vászonról a fölős szálakat./

TANÁR Filozofálsz?... Nem, arra most a tanár úr való, nem pedig egy takács az ismeretlenségből, érted? /Felugrik, a szövőgéphez rohan és az Öreg arcába./ Való igaz, hogy hetet-havat összehordhatsz annak, aki nem ismer és nem tudhatja, hogy három teljes könyvtáron rágtad át magad és mindezt tettet bölcselkedésed minőségének javítására!

ÖREG /csendesesen, nyugalommal/ Fiam, te Ficekre pörölsz most, ugye?... Gondolom, hogy önuralmat gyakorolnod a javadra lenne...

TANÁR Csak bölcsekedj, Öreg!... önuralomról beszélsz? Azt hiszed, nem ordít a képedről egy óriási kérdőjel, ami a gipszpólyát illeti?... Hát igen... levetették velem, ha tudni akarod... A körülmények ilyen háborús időkben...

ÖREG Mindennapos dolog, szokják az emberek, Ádám! Legalább is ezek, a mieink... S idővel netán, mikor leülednek az indulatok, hideg aggyal kell megemészteni a dolgokat...

TANÁR Ezt a hülyeséget se írom tovább! /Kiszakítja a gépből a papírt./ Mit nekem feljegyzések!

ÖREG /dolgozni kezd/ Csak szőjük, szövögetjük...

TANÁR /átordítja a zajt/ Csináld csak a leckét, te alázatember! Egyszerűen nincs tartásod, és kész!

(Távoli mennydörgő zaj!)

ÖREG /leáll/ Micsoda csoda? Ilyen időben szokatlan lenne...

TANÁR Az ágyúzás!

ÖREG Égi morajlás lesz az...

TANÁR Neked!... Nekem ágyúszó!

ÖREG /csökönnyösen/ Nem... nem... Nem ágyúszó... hiszen mi nem állunk hadban senkivel...

TANÁR /gúnyyal/ Melyik mi? A mi mi vagy azok mi?

ÖREG A közép mi!

TANÁR /fülel/ Aknavető!... Százhuszas! Onnan csak ilyen zajonghat... /Irritálná az öreget./ Csupa muzsika, összhang jobb érzésű embereknek... amilyen te vagy. Öreg! Az életre ihletett lelkűek szimfóniája ez...ha-ha-ha... /Fejét hátravetve, erőltetetten nevet, aztán nem kínlódik tovább a vidámsággal, hosszan úgy marad./ Mi atyánk, isten...

ÖREG /magának, de hallani/ Ítéletidő... idő... ítélet-szöveg...

TANÁR Ki vagy... a mennyekben...

ÖREG Kései ítélettel való bíbelődés... követ hegynek görgető munka lenne...

Ugyan érkezik. Teljes erdészi díszben van, puskával és oldaltáskával. Miután kellékeitől megszabadul, a magával hozott, tömötten dagadó hentesi gyékényszatyrot az asztallághoz állítja, leül és dohányos szelencét vesz elő, rágyújt, az ablak felé fújja a füstöt.

UGYAN Vagytok? Vagyogattok?

ÖREG Ketteskén, kényeskén...

TANÁR És ítéletidőben!

UGYAN /az Öreghez/ Megint csipkedi a gyereket?

ÖREG Emberül fogdossa!

UGYAN Derékig? Mint szokta?

ÖREG A feje tiszta...

UGYAN /legyint/ Szokott ábra, mulandó...

TANÁR /az Öreg hangján/ Nocsak!

ÖREG A fagygyú?

UGYAN /felugrik, a szatyrot az asztalra teszi és kipakol/ Ugyan már!... Hát kinek nézel engem, testvér! Mert ha én egyszer adott helyen meghagyom, hogy erre az alkalomra nekem öt kilogramm fagygyút hagyjanak, akkor az olyan biztos, akár a halál!

TANÁR /flegmán/ Holtbiztos, miként vagyunk is ezen a micsodán.../ Új papírt tesz a gépbe és írni kezd./

UGYAN Fiam, te körmölsz? Ennek örülök, Ádám! A családon dolgozol, ugye?

Kipakol az asztalra, legalább öt kilogramm fagygyú és kanócgubanc kerül az asztallapra.

ÖREG Olyan érzésem van, hogy Ádám lépést váltott, mégpedig éppen ebben a pillanatban!

UGYAN Ugyan!... Hát nem a családfánk történetén dolgozol?

TANÁR /mogorván/ Nem! A le- és felmenő ági mi-voltunkból elég volt!

UGYAN Ugyan, ne beszélj! /Körüljárja Ádámot./ A gipszet is lerúgtad? Mi történt itt, amíg oda voltam?

ÖREG Valami nincs rendben velem...

UGYAN /a szövőgép mellé megy, nézegeti a damaszt/ Adtál már neki nevet?

ÖREG Ítéletidő!

UGYAN /visszaül, vakarja az üstökét/ Valami nincs rendben velem?

TANÁR /leáll az írással/ Ficek volt itt...

UGYAN Ugyan, ne mondd!... Honnan a csodából került elő?

TANÁR Ahonnan én is, apám!

UGYAN Ugyan!... Azért rúgtad le a gipsz-cipőt?

TANÁR Lerúgatta velem...

UGYAN Kicsoda?

TANÁR A Ficek!

UGYAN /az öreghez/ A kép és a te ítéletidőd nem szeretheti egymást igazából, öreg!

ÖREG Akár csak Ádám és Ficek...

UGYAN Nem illenek össze... Gondolkozz rendesebb címen, testvér!

TANÁR Megérkeztünk!... Ismét holtpontra a Luca-szék dilemmája!

ÖREG Azt csak bízd rám, rendben?! /Szöni kezd, közben hangosan dúdolja a Sorsra, pajtás... kezdetű dalt/

UGYAN Donnához jött az ipse, Ádám? */Veszi a fagygyúcsomót és felgyúri ingujját, majd dagasztani kezdi./*

TANÁR Pihenőn vannak... */Felnevet, és nagykésőn./* Megérdemelt pihenő a jól végzett munka után!

UGYAN Ugyan!... Inkább téged látogatott meg, nem? Hallhatta sebesülésed és jött!

TANÁR Így is lehet fogalmazni... itt mindenki azt gondolhat és mondhat, ami neki tetszik... szokott ábra...

ÖREG */leáll a géppel/* Hol gyújtjuk a vizet?

UGYAN Hogyhogy?

ÖREG A szokott helyen?

TANÁR Kell a szokott tűzijáték, bizony nagyon kell...

UGYAN Hát itt előttünk, a Vajas-fokot gyújtjuk!

TANÁR Minden lángolásból elege ezeknek a vizeknek!

UGYAN Ugyan, ne lángolj már örökké, Ádám!

TANÁR */hirtelen idegességgel/* Ne ugyanozz, te Ugyan! Mert ha egyszer nekem füstölöghetnékem van, akkor engedj hozzám a tüzet!

UGYAN */élesen, mint a penge/* Ugyan, ne papolj! Mindig mértékletességre okítottalak!

TANÁR Hallottátok? Micsoda választékos nyelvezet, emberek!

UGYAN A történelem tanulmányozása is ezt erősítette benned és most, amikor képességeid bizonyíthatod, akkor te kinyúlsz, te akkor paranoiás tünetekkel, gyarló emberke módjára...

ÖREG */beledörmög/* Magyarka módra...

UGYAN Itt van ez is bele magyarkázik, hogy az isten tenné a kopaszok közé!

ÖREG Bácskai magyarka szokása szerint, így jobban hangzik?

UGYAN Menj a búsba a hangzásaiddal, Öreg! */Kivár, levegőt szí erősebben, párszor./*

TANÁR */felordít, mint akit nyúznak/* Jó apám, ne huhogj már! Mert olyan vagy, akár a bátyád, egy töről metszettek titeket valahol Baranyában!... Mert a mi nagy Öregünk is inkább a vízbe dugja fejecskéjét, csakhogy ne érje a zápor!

ÖREG */kimérten, szembe fordul Ugyannal/* Megint csak azt hajtogatta, hogy idén a vízgyújtás veszélybe sodor minket!

UGYAN Ugyan, ugyan!... És a holtak lelkiüdvé? Azaz mi lesz?... A szokásainkkal szakítani akarsz, mindenáron?

TANÁR */akár a gyerekeknek/* Kedveseim, már az

sincs rendjén, hogy ti a beidegződött keresztényi szokásokat is átíjátok és húsvétkor tartjátok a nagy virrasztást meg a halottakért való gyertyagyújtást!

ÖREG */hosszabb csend után/* Itt nálunk ilyenkor a vízbefultakért ég a vízen a láng, Ádám...

UGYAN Ugyan, öreg!... Csak szónokoljon, jól áll hozzá a hegyibeszéd, a szakmáját gyakorolgatja rajtunk netán...

TANÁR */felemelt ujjal/* Állástalan, háborút járt történelem szakos, aki ölt!

UGYAN Mert rálótték!

TANÁR Ugyan mondd már az előbbiekhöz illő megfelelő szöveget tovább, te jól ismeröm!

ÖREG Csak ősd... a te szóhasználatodból kölcsönözve...

TANÁR Engedélyezve!

ÖREG A helyedben nem piszkálnám apádat, van elég gondja szegénynek! A nagycsütörtöki úrvacsorát pedig mindig is tartottuk, és idén se maradhat el, különben hűtlenek leszünk a szépszülök szokásaihoz, ami nem lenne rendjén!

TANÁR Ó, párdon!... Halottainkért eddig minden évben felgyújtottátok a Vajast és mire volt jó az egész?... Bor és kenyér az asztalon... a legidősebb megmossa a többiek lábát, fagyúmécsesek úsznak kedvenc horgászvizeteken... aztán csak a marha nagy csend... és következik a kijózanodás napszaka, hogy mégis valahol Bácskácskánkban vagytok, ugyebár... Hát ennyi, magyarkák... Többre nem futja a leckéből, drága magyarkák? És a cselekvéssel mi lesz? Ugyan, ugyan, csak tradíciónak nevezett falazás az egész... Amit estve raktak... leomlott reggelre...

UGYAN */robban, kétségbeesett hangon/* Ádám!

Fogd a pofád, mert belemászok és többé nem jövök onnan elő!... Én nem tehetek a te háborúdról...

TANÁR Pardon, apámuram! Ez nem az én háborúm!

UGYAN Hogy az idegeid teljesen tönkrementek, hogy a nőket csak akkor látod meg, mikor a hátad közepét! Hogy... */Csend. Hirtelen kifulladás/* Csupán egy szerencsétlen erdőkerülő vagyok, aki nem lát a fák közé, hogy ott az erdő és az erdőben mi is megy végbe... abban a sűrű, átláthatatlan masszában ott vagy te is... fiam...

TANÁR */csökönyösen/* Azért idén kihagyhatnátok a vizet!... És egyáltalán, mit vétett a vízünk nektek, hogy minden évben meglovagoljátok emlékeitekkel?... A víz egy szent közeg, csak gondoljátok a

szenteltvíz magasztos küldetésére... és egyáltalán...

ÖREG A lángoló víz Isten jelenése, hogy ne csak nézhessünk, de lássunk is a sötétben, a vadonok vadonján, ha tévelygünk netán...

UGYAN /Ádámhoz/ A jogász? Mégcsak telefonon se?

TANÁR Eddig nem csörögtek, megtörténhet bármely pillanatban...

UGYAN Ugyan már! Mindig ráér, viselkedésével az idegeimen egyensúlyozik az a lány!

ÖREG Nem stimmel!... Hülyeség...

UGYAN Ugyan mi nem stimmel, öreg?!

ÖREG Kétgyermekes anyalánynak titulálva, no kész röhej, öcsém!

UGYAN Ugyan már! Hát nem figyeled? Minden alkalommal a frászt hozza rám, mert szinte kéreti magát mindenre és teszi ezt, hogy begurítson, rövidítse az életem...

TANÁR Maradhatna a fenekén, ahol van! Az a barbár alak még minden alkalommal megcsinálta a maga egyszemélyes cirkuszát velünk és ez idén se marad el, ha jönnek...

ÖREG Sári férje kissé darabos, de nem rossz ember!

TANÁR A fenébe az emberek darabosságával! Nem bírom a gesztusait, talán még azt sem, ahogy lélegzik... Ha idén is piszkál, behúzkok neki, aztán jöjjön, aminek jönnie kell!

Az almáriumon csörög a rádiótelefon. Ki-ki a másik arckifejezését kutatja, a telefon csörög, végül Ugyan mozdul felvenni.

UGYAN Halló!... Igen, én! Neeem! Szóba se jöhet! Jól tudod, hogy csak bikavérről lehet szó!... Mari, ne vitatkozz, mert meglegyintelek, ha érkezel! És a kenyér kimondottan cipó forma legyen, semmi veknizés!... Csak úgy járhatsz el ezzel kapcsolatban, ahogy tavaly is, és annak előtte! Igen, kedves feleségem, ha úgy tetszik, akkor ez parancs! /Elzárja és leteszi a készüléket./

ÖREG Mari vacakol veled?

UGYAN Ugyan már! Ki érti az asszonyi észjárását? Méghogy lehet az rizling is, mondja!... Egyszerűen nem tűri a vörös színt és mindenfélét kitalál... Ha tor, legyen vörös és passz!

ÖREG Ámen!

Csend. Az Öreg hirtelen szöni kezd, Ádám billentyűzik az írógépen; Ugyan feszülten figyel a két gép háborúját, majd a szatyorból papírtégelyeket szedeget elő. Az asztalon levő halászzsinór gubancból ujjnyi részeket vagdos késével és megkezdi a mécsesek gyártását. Ádám hirtelen leáll, hátradől sóhajtván, kivár.

ÖREG Nocsak...

TANÁR Hogyhogy?!

ÖREG Csak kérdezz!

TANÁR Honnan tudod, hogy kérdezni akarok?

ÖREG Micsoda kérdés?... Istenem, ez az ember nem ismer engem! Ekkora fájdalmat okozni, hogy megtagadsz, Ádám...

TANÁR /komoran járkál, Ugye szemmel kísérei aggódva/ Annyit tudok, hogy te vitted utána a nagykabátot a malomhoz!

UGYAN Ugyan, Ádám... Ő vitte?... Én ugrottam anyánk szavára, ő húzódozott, hogy mozduljon és ha én nem...

ÖREG /most szabadul ki belőle az ördög, mint aki-nek a tyúkszemére léptek/ Te?!... Hiszen sirtál... bőgtél a félsztől, hogy remeg a térded és lépni sem tudsz!... Anyánk a bátyánk kabátját akarta rád bízni, de te bátyánkat rühellted, mert egyszer bicikligumi-ragasztás közben farba rúgott, mivel a ragasztót kinyomtad a tubusból!

UGYAN liigeen?... Hát igen!... Csak apám kabátját akartam elvinni, ez az igazság! És aztán? Mi van?

TANÁR De várjatok csak...

UGYAN Nem vártam én semmit, fiam! Ugrottam apánk kabátjával és mire föleszmélt, én már a malomnál voltam, de úgy ám!

ÖREG No, így jutott nekem a bátyánk kabátja, Ádám!... A malomba persze nem engedtek minket, a kövesút mentén ácsorogtunk és a pillanatot vártuk, hogy észrevétlen besurranjunk netán...

UGYAN Ugyan! Annyi puskástól akartál surranni?

TANÁR Hogy kerültetek a vásártérre?

Csend. Az Öreg magábaroskadtan ül szövőszéke mellett. Ugyan valami mozdítanivaló után néz, fölugrik, megrándítja a harmonikát. a hangszer jajdulása után visszatántorodik, kimerevül.

ÖREG Emlékszel a harmonikaszóra, öcsém?

UGYAN Mintha ma hallanám... /az asztalt veri öklével./ Ki hozta ide ezt a kurva hangszert?!

TANÁR Ficek!

UGYAN Ebben a házban harmonika? Hát már ezzel is gyaláz minket az élet? Nem elég mély a fájdalom, zene kell hozzá, hogy még mélyebbre szántson, a hajszálgökörekig?

ÖREG A nő játszott rajta, Ádám!... A vásártérről hallottuk, azóta szegény látni se bírja, nemhogy hallani ezt a hangszert...

TANÁR /döbben/ Csonkultak lettetek... Fölfogod ésszel?

UGYAN Silányak lettünk... és ha neked lennék, ezt az egészet kihagynám a történetünkből...

ÖREG Nincs is történelmünk...

Mária jön lihegve. Karkosarát az asztalra teszi, benne két nagy cipő. A demizsont asztallábihoz helyezi, nagykendőjét a fogásra akasztja, leül, maga elé mered, mint a partra vetett süllő. Ádám más papírt tesz gépébe, mint aki meggondolta az írivalót, az Öreg pedig feláll és csuklógyakorlatozik.

UGYAN /nagyon csendesen/ Vöröset vettél, Mari?

MÁRIA /az Öreghez/ Üljetek már a helyedre, Öreg!

ÖREG Mi bajod velem?

MÁRIA /indulatosan/ Üljetek már a fenekedre!

ÖREG /szenvtelen kifejezéssel visszaül/ Ülhetek, ha parancsolod!

MÁRIA Mert jobb ültödben hallani a hírt, Öreg!

UGYAN Ugyan, Mari! Történt valami? Ki vele, gyorsan!

MÁRIA Összefutottam Ivicával!

TANÁR Jön a veszedelem, megmondtam!

ÖREG /epésen/ Képzelem, hogy mennyire örvendtetek egymásnak...

UGYAN Mivel macerált a vejkő?

MÁRIA Szó nélkül mindet eltértem volna tőle, de amit mondott, az olyan szerencsétlenség ránk nézve, hogy könnyek nélkül el sem tudom mondani... /A szemét törölgeti./

TANÁR /hirtelen felugrik, anyja elé megy/ Anyám, és a bitang jöttment egyszer úgy istenigazából kihúzza a lutrit, csak ne bírjon a származásával!

MÁRIA Nyughass, Ádám! Itt másról van szó, Ivica nem tehet semmiről és mégis...

UGYAN Ugyan nyögjed már a mondókád, mert olyat mondok, hogy... Beütött a világvége?

ÖREG Lassan, öcskös, csak lassan...

MÁRIA A kapitány a fürdőben kezelteti magát!

(Nagyon hosszú, kínos csend és mozdulatlanság. A két idős ember kimerevül, Ádám értetlenül anyját figyel, végülis ő töri meg a csendet.)

TANÁR Mi van veletek? Megszüntetek? Merre kalandoztok? /Visszaül./ És egyáltalán: milyen kapitányról van szó?!

ÖREG Lehetetlen... ez jól bejött...

UGYAN /ideges, fölugrik, sétál, dühös/ Isten engem ne segítsen innen soha sehova... ha ez a nőszemély nem tudatosan települt ide, hogy zsigerelje a sebeket... hogy kínjainkban élvezkedjen... hogy felpattintsa a baj szelencéjét...

ÖREG /bölcse/ Mit gurulsz be miatta? Tőlünk a fürdőben ellehet nyugodtan, mégcsak a vigyorgását sem kell élveznünk, nemde?!

UGYAN /remegő hangon, szinte fázósan/ Ugyan már, te semmit nem értesz! Ennek a nőnek a viselkedése égbekiáltó; éppen ide jön, ahol úgy jegyzik a lelkek, mint latrot?!

ÖREG /szinte nyugodtan/ Ugyan, ugyan... A harmonikás ma már egy magatehetetlen vénasszony!

TANÁR Szóval róla van szó, akinek a muzsikája még mindig a fületekben?

ÖREG /mintha kicserélték volna, élénk/ Erről több szó nem eshet, Ádám!... A láb nélküli lényről többé szót se ebben a házban, küszöbünket nem lehet megszenteltetni...

MÁRIA Pedig éppen a küszöbről van szó!

ÖREG Mari, te ittál?

MÁRIA Lehetséges, hogy be kell mocskolódnia annak is, ami itt szent volt ez idáig...

UGYAN /levegő után kapkod/ Mondd, hogy nem igaz... mondd...

MÁRIA Ivica parancsba kapta, hogy délután ide hozza! A nő látni akarja akkori bázisuk helyét és tiszteletét teszi családjuknál... Ennyi a hírem számotokra!

TANÁR Én erdőnek megyek anyám! Ó, madonna!

MÁRIA /most érezni lelkierését/ Mindenki a helyén marad, nem futunk szét, mint a barmok, ugyanis mi a miénken vagyunk és ennek tudata erőt ad bármit elviselni!

ÖREG Igen, állunk sorsunk elébe, emberek...

UGYAN /még mindig nagyon ideges/ Ugyan, még mit nem?! Hiszen itt mi parancsolunk!... Mari, menj vissza, és mondd Ivicának vagy mit tudom én, hogy kinek: elutazunk, nem érünk rá, ránk szakadt az ég!

ÖREG Nocsak, hát menekülünk, mint a pockok? Hát ki és mi elől, ha szabadna kérdeznem, tisztelt gyülekezet? És ilyesmi elől csak úgy ukmukfukk el lehet tűnni? Ki a nagyvilágba? Nem és nem: nézünk a szemébe, ahogy apánk vagy bátyánk tette, mielőtt lekaszabolta volna őket gépfegyverével!

UGYAN Ugyan, ugyan már!... Ez maga a sátán, ez a nő törleszteni érkezik sérelmeiért, hát nem érzed?

ÖREG A megboldogultak eszejárásával gondolkodom, testvérem! És itt máma minden úgy történik, ahogy már évek óta történni szokott... /*Ravasz vigyorral az arcán.*/ És legjobb védekezés még mindig a támadás!... Egy kis meglepetésben részesítjük majd öngyűlöletét, megfő a saját levében a kapitány!

MÁRIA Öreg, a botnak még ma is két vége van!

UGYAN A puskától ketten félnek, te oktondi!

ÖREG Ötven év múltán itt és most igazságot szolgáltatunk a falu mártírjainak, akiknek igazságtalanul életét vette! /*A szövőszékhez megy és a damaszt-ra mutat.*/ A freskó is készen áll emlékeinkről, damasztban szövöttek isten a tanúm, hogy megbocsájtani talán, de feledni nem lehet!

TANÁR /*dermedten, szinte fogvacogva*/ Nem értelek... Miről beszélsz, öreg?

MÁRIA A nő ösztöne parancsolja bennem, hogy ilyen nem történhet!

UGYAN Ugyan már! Itt nem lesz újabb kálvária, razzia, légiveszély!

ÖREG /*makacsul, határozottan*/ Itt még én tartom a kormányt, muzsikus! Ha jól tudom! Ez a ház nem lehet zsványok tanyája, ide bárki emberfia nyugodtan betérhet, kitarthatja szívét; és ha olyan valaki érkezik, akinek kezéhez ártatlanok vére tapad, akkor itt ma úrvacsorakor egy lojális bíróság ítélkezik eleve nek és holtak felett... Csupán ennyi az egész!

TANÁR Ilyen egyszerűen?

UGYAN Mi történt veled? Nem ismerni rád, bátyám! Kikezdesz az ördöggel magával, Öreg?!

MÁRIA Csigavér, meg kell beszélni a dolgokat! A megfutamodás nem volt szokásunk, most se élünk vele! Tiszta szívvel elébe állunk isten akaratának és ha van a pofánkon bőr, akkor valóban a szemébe nézünk a rettegett egykori fenevadnak, csak hogy gyógyuljunk ki már belőle, hogy te Öreg ne szódd már tovább talán ezredsz is látomásaid a damasztba... Ha csináljuk, akkor csupán emiatt, hogy gyógyulj ki végre a bajból!

UGYAN Az a nő egy nyolcvan körüli roncs lehet, emberek!... Egy szenilis, paranoid emberroncs

akarunk mi elégtételt venni? Hova tettétek az eszetek, enyéim? Hát érteni se fogja, hogy mi történik körülötte, nem hogy fölrázhassuk lelkiismeretében használat előtt!

MÁRIA Hát semmit nem értesz, Ádám? Ha a család megbeszéli a dolgokat, talán örökre kigyógyul belőle... Tenni kell, akár az unokáinkért is!

TANÁR Ebből mozdulni kell, akár a fronton is...

ÖREG A te dolgod is!... Most hova?

TANÁR A latrinára, hogy érjen a szél! /*Kimegy.*/

ÖREG /*utána kiált*/ Csak semmi gyötrő gondolatok, öcskös! Itt ma tiszta lappal játszunk, gyermek!

UGYAN Öreg, te itt bíróságot akarsz játszani?

ÖREG Csak jelképesen, Ádám!... Egy csendes kihallgatás képében békésen megbeszéljük a dolgokat, aztán ki merre lát, mintha misem történt volna!

MÁRIA Nem éppen könnyű a kő, amit felgörgetsz, Öreg!

ÖREG Ha szeme közé nézel a rossznak, akkor alkalmad van a gyógyulásra és ez az egészben a lényeg!

MÁRIA /*férjének kezd segíteni munkájában*/ Ám legyen, aminek lennie kell! Ha már idejön, nézzünk a szeme közé!

UGYAN Várjatok csak!... Hát ide be nem lép, amíg én ép vagyok, a hétszentségit ennek a kurva világnak! Nem engedem megszentelteleníteni a hajlékot, ahol a gyerekeink születtek és ahonnan apám meg a bátyám vágóhídra kerültek!

ÖREG /*nagyon csendesen*/ Be nem léphet? Hiszen nincs lába...

MÁRIA Ivica gondja lesz, majd begurítja!

UGYAN Ugyan ne idegesíts, a szentségit neki! Ha én mondom, akkor ide senki be nem gurulhat, megtiltom!

ÖREG Hiába tüzelsz, Ádám!... Sorsunk darabja ez az asszony... Aztán meg ő is csak ember...

UGYAN Ugyan ne járassd a szád, Öreg!... Ember?! Talán éppen ő lehet a földkerekség díszpéldánya, a bosszú arkangyala netán? Hát ember az ilyen? Már a fenevadakat is emberszámba vesztitek? Fene nagy az ízlésed!... Mintha eszetek vesztettétek volna...

MÁRIA Számolj legalább ötig és aztán beszélj, Ádám!

UGYAN Nem számolok, mert dühös vagyok... mert ennek az asszonyi vadállatnak a betege

vagyok...mióta eszem tudom... mert elvette tőlem az apánkat... bátyánkat... mert...

ÖREG Megfulladsz, ember!... És vigyázz a szívedre, gondold a gyerekeidre, unokáidra!

UGYAN */hirtelen csend után/* És... és milyen nyelven társalgunk vele? Mert hogy én ezen a portán államnyelvezek a szerencsétlennel, az ki van zárva!

MÁRIA Most mondasz valamit!

ÖREG Akkor zárt tárgyalás lesz... Nem először történik, hogy a bűnös nincs jelen, távollétében tárgyalnak róla!

UGYAN És ugyan mit csinálsz addig vele? Mert az ilyen és ehhez hasonló piszok alak nagyon akarnok tud lenni, mindenütt ott szeret ülni, hiszen nélkülük nem forog a föld!

MÁRIA A vízparton marad és élvezi a természetet annak rendje-módja szerint... Megszívja tüdejét friss levegővel...

A jogász megérkezik. A nő viselkedésében, cselekedeteiben, gondolkozásmódjában tiszta apja. Kissé kapkodós és hirtelen természete nyugtalanságot idéz elő a többiekben.

JOGÁSZ Szia, mindenkinek!... Képzeljétek, az erdő alatt gumidefektem volt, aztán csak dagasztottam ezt a pocsek bekötőutat... */Szatyrát a szövőgép mellé állítja és a Tanár helyére ül, nézegeti a gép melletti szöveget./* Hé, hozzátok szólok, akik mezítelen velem szomjúhoztok szomjatok oltani... Micso-da nehéz szöveg, úgy látszik, hogy öcskösünk formába lendült... és mit is akartam még gyorsan mondani? Nos, igen; Ivicát tudjátok már, ugye?! Az a nőszemély mindenáron jönne, hát hoznia kell őt szégyenkémnek, ez bizonyos!

MÁRIA Jönnie kell hozzánk, a lelkiismerete hozza, meg az élet akarja így, fiam!

JOGÁSZ Hogyhogy: jönnie kell!? Ti rendeltétek ide?

UGYAN Mindig beugatsz valami marhaságot...

JOGÁSZ Akkor meg mi van? Mi hozza ide a Vajas mellé?

ÖREG Ötven évvel ezelőtt itt volt a katonai bázisuk, egy megfigyelőt is építettek az évszázados fánkon... Látni szeretné az ember, honnan lőtték Kiskőszeget!

JOGÁSZ Tüzér volt őnagysága? Ez bizony izgalmas! */Pöttyögteti a gépet./*

MÁRIA Ez a személy bizony nagyon jeles tüzér volt, lányom! Ennek a kezenyoma ott a temetőnkben!

JOGÁSZ Erről volt már szerencsém eleget hallani, kedveskéim!... Az Öreg meséiből...

ÖREG Firkálsz? Már megint kettőzöd a hangot, csakhogy heccelhess?

JOGÁSZ Mi példamutató nép vagyunk, nemde? Esetünkben elhagyhatnátok a húsvéti ceremóniát, valamilyen szebb tartalmat és étket szolgálhatnánk be a neves vendég tiszteletére! Mama, van a bárkában hal, főzzünk paprikást belőle meg süthetnénk is későbbre gondolva! Vagy apa elrándulhatna az erdőbe és lepuflanthatna egy őzikét, amiből aztán olyan pörköltet sikeríthetne, hogy vele még az én elvárásaimat is kielégítené!... A kenyeret és bort hagyhat másra...

ÖREG Már megint rövidítesz? A fene a generációd rossz szokását

JOGÁSZ Pardon! */Tagolva./* A kenyeret és a bort hagyhatnánk másra!... így már helyes a végszó?!

UGYAN */gyűlölettől/* Mindjárt áldozati bárányt is mondhattál volna, egyetlenem!... Hamarkodsz, kicsikém; a tudatlanság beszél belőled, előre futsz az úton s egyáltalán nem figyelsz ránk, te nem ismeresz minket...

ÖREG Csak semmi marakodás, ne bontsátok fölénk a régi átok sátrát, mert azt nem bírhatom...

JOGÁSZ Jól van, legyen a tiétek szerint... Ha meg magatokról beszéltek, akkor világosabban is fogalmazhatnátok, gondolom csupán a gyengébbek kedvéért, akik a családban esetleg keveset tudnak az igazi tényállásról.

MÁRIA Ádám már régóta tudja, amit erről tudnia kell, ha öcsédre céloztál! ... Különbösen is, szakmailag kutatta a tényeket, már csak azért is tisztában van a dolgokkal...

ÖREG Édes fiam, ez a nő a baját keresi, azért jön ide... Mi miatta szokásainkon nem változtatunk, de... */Nagy csend után, hirtelen ötlettel./* De letárgyaljuk személyét ez alkalommal és ítélkezünk felette!

UGYAN Ugyan már! Itélkezett felette az idő!

MÁRIA Csupán az Isten ítélkezhet elevenek és...

ÖREG */tőle szokatlanul – csattan/* A holtak ítélkeznek itt! Az ártatlanok ítélőszékét alakítjuk itt és most, csupán egy alkalomra!

JOGÁSZ Ehhez se emberi, se erkölcsi jogotok, értitek? Annak megvan a maga jogi lépcsőzetes felépítése, hogy ilyen esetben...

ÖREG */hangja megint éles/* Halálosan komoly mindaz, amiről beszélek! Rendhagyó időket élünk,

rendhagyó helyzet állt elő velünk kapcsolatban és vállalnod kell a bíró szerepét!

JOGÁSZ Dehát... én csupán védőügyvédeskedtem, batya!

ÖREG Testületileg előléptetünk, leányom!

JOGÁSZ Hiszen ennyi idő után... hogy is mondjam... ez már elévült dolog és...

UGYAN Ugyan! Ez örök, itt nincs elévülés és nincs bocsánat és megbocsájtás sincs!

ÖREG /*hosszá megy, tenyerei közé veszi a Jogász arcát* / Te az emberünk vagy, a vérünk... Te leszel, aki vádol és az is, aki ítélkezik, leányom!... A gyerekeid miatt kell esetünkben cselekedned, és ez nem kévés!

JOGÁSZ /*letörten*/ Az Isten elvégezte már dolgát felte... kiket idézünk tanúnak? Mert szemtanúk nélkül én nem vagyok hajlandó semmiféle bírósági játékokra... hiszen... hiszen ti csupán játszatok most, megjátsszátok magatokat, ugye?

UGYAN Szó se róla! Mi magunk vagyunk a tanúk, de akár a falu egész lakossága ide állhat bátran mondani az akkor történeteket!

JOGÁSZ Pontosítsunk csak: személy szerint kicsodák?!

ÖREG Az apád, az anyád és én... valamint személy szerint ő maga is megszólalhat, felhozhat védelmére érveket netán...

UGYAN /*csöknyösen*/ Itt és most csak mi beszélhetünk! Itt csak mi beszélhetjük ki magunkból a rosszat, az örökölt fájdalmat, az örök időkre szóló betegségeinket, azt a bennünk munkáló férget, amely gyerekkorunk óta zsigerel minket!

JOGÁSZ Ádám legyen a védő... ő történész... mert teljes bírósági garnitúra nélkül foghíjas minden játék a történelemmel...

MÁRIA Bizony, az akkori is játék volt; a nagy ráérés szülte, zenével nyomatékosított emberi játék, leányom! Nevezheted te ezerszer is történelemnek, aki életet nem ad, nincs jogában senkiét venni, mégha történelmet írt is erre a vidékre!

TANÁR /*be, zavartnak látszik*/ Szi... szia, Évi!... És a sógorunk?

JOGÁSZ Majd később talál jönni... és talán nem is kellene, hogy ma ide jöjjön, hiszen... itt... /*Felugrik a telefonhoz megy.*/

ÖREG /*korát hazudtolva, útját állja* / Csak nyugalom, Éva! Az élet folyása a maga medrét kedveli, nincs szükségünk semmiféle korrekcióra!

JOGÁSZ /*kétségbeesetten menekülne a kelepceből* /

Még akkor sem, ha ti itt netán keresztrefeszítésre készülödtök?! /*Szabadulni próbál az Öreg öleléséből, de nem sikerül.*/

UGYAN Ugyan már, te lány! Csupán megbeszéljük közös dolgainkat és ki-ki megy a dolga után... Pontot kell ma tennünk a mondat végére!

TANÁR /*nem ért semmit, bambán ül a fakutyára*/ Szóval mégis csak hóhért akasztunk? Mindenáron?

JOGÁSZ Te fogod védeni, ha nem tudnád!

TANÁR Kérdés, hogy felkészültem-e a feladatra... A történelmet megálmodni s tanítani vagy megélni, az két ellenkező szempont esetünkben!

MÁRIA A mécsesek készen állnak... Éva poharakat az asztalra! Ádám, te a cipót szedeg meg!

A színpad megelevenedik hirtelen.

Éva az almáriumról poharakat hoz és a demizsonból bort tölt. Ádám hatalmas konyhakéssel felszeli a cipót és egy asztalszalvétára púpozza a szeleteket. Az Öreg a damasztkompozíciót szedi le a szövőszékről és a nagy ebédlőasztalról elől lógatva le, könyveket helyez rá nehezéknek. A kép tartalma: egy harmonizáló nő hangszeréből golyók röpködnek ki kevés létszámú embercsoport felé, mögöttük lapály és erdő.

Mindenki leül. Csend hosszan.

ÖREG Ádám, kezdheted!

TANÁR /*a másik cipóra egy mécseset helyez, meggyújtja*/ Krisztus - a világ világossága, mindennek alfája és ómegája!

MIND Félix Alléin ja!

TANÁR Krisztus - a kezdet és a vég, ő az idők ura!

MIND Félix Alleluja!

TANÁR /*keresztet vet a lángoló gyertyára*/ A dicsőségesen feltámadott Krisztus világossága oszlassa szét szívünk és elménk homályát!

MIND Félix Alleluja!

TANÁR /*magasba emeli a gyertyát*/ Krisztus világossága!!!

MIND Félix Alleluja! Dicsérjétek az Urat!

Törnek a kenyérből és esznek. Isznak a borból. Az Öreg két meggyújtott mécseset és a könyvhalmokra teszi.

TANÁR /*énekelni kezd, a többiek bekapcsolódnak*/ Feltámadt Krisztus e napon...

MIND Alleluja...

A többiek is mécsest gyújtanak, lassan az összes mécses lángol, mikor az Öreg két széles deszkát hoz, arra rakják fel őket, aztán párokban: az Öreg és Éva, valamint Ugyan és Mária vigyázva viszik terhüket kifelé. Ádám végül egyedül marad a színen.

TANÁR És égjen a víz mindenek halottaiért, hogy ezen a napon feltámadhassanak a vízbefultak is, az eltűntek is, a legyilkoltak is... Add Uram mérhetetlen

kegyelmed rájuk, hogy a friss, tavaszi víz égtében új erőt adjon más életforrások fakadásához! Dicsőség az Úrnak, legyen áldott az ő szent neve... Ámen!...

Kiissza borát, aztán a damaszt elé megy, üveges tekintettel hosszan nézi, majd zokogni kezd.

-lassú függöny-

